

A táncház jövőjéért

Művelődési életünk friss hajtása, a városi táncház annyira életképesnek ígérkezik, hogy máris időszerűvé vált megrendezni a táncházak első találkozóját. A székelyudvarhelyi municípiumi KISZ-bizottság felismerte, hogy a fiatalság művelődése és okos szórakozása szempontjából egyaránt hasznos lehetőség van kibontakozóban, s a Siculus Ifjúsági Klubbal karöltve kétnapos tapasztalatszerén látta vendégül a két kolozsvári, a csíkszeredai és a székelyudvarhelyi táncház tagjait. Rajtuk kívül magyarszováti, mérai, széki és vistai²⁶ táncosok, zenészek és énekesek is részt vettek ezen a seregszemlén. Számítani lehetett ugyan rá, mégis meglepő volt a fiatalok nagyarányú, élénk érdeklődése. Nemcsak a közös tánctanulás tartotta őket késő estig a Művelődési Házban, hanem a szakmai előadásokat is illő figyelemmel hallgatták végig.

A találkozó alkalmából szervezett nyilvános megbeszélés, amelyre marosvásárhelyi koreográfusokat és kolozsvári folkloristákat is meghívtak, fölárta a táncházak működésének és továbbfejlődésének legfontosabb kérdéseit. Tulajdonképpen ez volt a találkozó fő célja. Amint kiderült, olykor különféle indítékú kétellyel, meg nem értéssel és aggállal kell szembenézni. Pedig a táncház semmilyen más művelődési vagy szórakozási formát nem akar háttérbe szorítani. Nem a disco vagy a beat rovására kívánja hetenként egyszer összegyűjteni a fiatalokat. Korántsem óhajtja őket leszoktatni a színház, az opera és a hangverseny látogatásáról. Nincs szándékában hivatásos és műkedvelő együttesek módjára színpadon szerepeltetni a népi táncokat járó ifjakat. A táncházban voltaképpen egykori legnagyobb néprajztudósaink elképzelése valósul meg: amikor a falu már „búcsúzik a régi hagyománytól”, a városi ifjúság jelentkezik, amíg még nem késő, hogy átvegye mint értékes örökséget és tovább éltesse.

A néptánc, népdal, általában a népi műveltség szerepéről és beágyazódásáról az új általános kultúrába, a „mély- és magaskultúra” összefonódásáról elvi síkon igen sok szó esett már. A táncház e szintézis gyakorlati vonatkozásában mutatkozik célszerű intézménynek. A város és a falu közötti különbségek eltüntetésének folyamatában a művelődés területén a táncháznak kiegyensúlyozó szerepe lehet, hiszen a korábban kizárólag falusi környezetben ismert táncokat a városi fiatalság körében honosítja meg. Az egészséges társadalmi közhangulat szempontjából nem kevésbé fontos körülmény az, hogy a táncházban a legkülönbözőbb foglalkozású ifjak találkoznak és szórakoznak együtt: főiskolai hallgatók, szakmunkás fiúk meg lányok táncolnak, énekelnek közösen földműves termelősövetkezeti tagokkal.

Gyakran merül föl a kérdés: vajon nem csupán egy újabb táncdivat ütötte föl a fejét, mint annak idején a twist? Kétségtelen, hogy a városi táncház akkor tűnt föl, amikor már világszerte tapasztalható volt az érdeklődés fokozódása a hagyományos népi műveltség minden megnyilatkozása iránt. Hogy azonban a táncház nálunk csak

26 Ez valószínűsíthetően elírás: a találkozó a mezőségi Visa táncosai vettek részt.

múló divatnak fog bizonyulni vagy pedig az általános kultúra szerves részévé válik, ez természetesen az ifjúság művelődését irányító fórumok hozzáállásától is függ.

Az eddig megalakult táncházak legfőbb erőssége zenekarukban rejlik. A széles körben ismerősen csengő elnevezések, amilyenek a Barozda, Bodzafa, Harmat, Ördögszékér és Venyige, a táncházakban muzsikáló hangszeres együtteseket jelölik, nem magukat a táncházakat. Ez a helyzet tulajdonképpen híven tükrözi a szakemberállományunkban és -utánpótlásunkban levő különbségeket. A táncházak semmi esetre sem tudnának működni azok nélkül a lelkes fiatal zenetanárok, zeneművészeti főiskolai és középiskolai diákok nélkül, akik önként vállalkoznak arra, hogy falusi együttesek muzsikusaitól sajátítsák el a hagyományos tánczenei stílust. A szakzenészek jelenléte ugyanakkor a táncházat a tudatos népdalkultúra ápolásának hajlékává is avatja. Hogy erre milyen nagy szükség van, azt már nem kell bizonygatni.

Sajtónkban hosszasan folyt a vita a néptáncutató bonyolult kérdéseiről.²⁷ A szakemberek képzésének és alkalmazásának orvoslandó problémája természetesen a táncházakkal kapcsolatban is fennáll. A tanításra kiválasztott táncok (táncváltozatok) hitelességének meghatározása sokszor nem olyan egyszerű feladat, mint amilyennek némelyek hiszik. A táncházak tevékenységét vezető „kezeseknek” ezért általános néprajzi ismereteiket is okvetlenül bővíteniük kellene.

Almási István

(A Hét, 1978/42. 7. – 1978. október 20., péntek)

ez egy levél

Csütörtök este összegyűlnek – s jószántukból gyűlnek össze – a fiatalok a Monostori út 16. szám alatt. Sokuknak már nagyon hiányozna, ha valamiért elmaradna a csütörtök esti táncház. Vannak, akik nem is táncolnak, csak a zenét hallgatják, nézik a forgó párokat. A széki lányok repülő szoknyája bele-beleütközik a farmernadrágokba, a legények mellényének kékje a sokaságban elkeveredik a kockás ingek összevisszaságával. Székiek és kolozsváriak, mezőségiak és székelyföldiek járják a táncot, munkások és diákok, középiskolások és falusiak.

Mi az, ami összetartja ezeket a fiatalokat? Miért jönnek be és érzik magukat jól az idősebbek is? A zene vonzza őket? Vagy az ismerkedés lehetősége? Ez is, de még valami, ami ennél sokkal több.

²⁷ A Hét által 1977-ben szervezett *A népi tánc – közügy!* című kerekasztal-megbeszélés közlését élénk sajtóvita követte a folyóirat hasábjain, többen is hozzászóltak a témához, mint például Vajda Sándor (lásd: *A közösségi elvárásokhoz méltón*. In: A Hét, 1977/39. 2.), László Ferenc (lásd: *Népi tánc és magasművészet*. In: A Hét, 1977/39. 2.), Haáz Sándor (lásd: *Örökös közügy*. In: A Hét, 1977/44. 7.) vagy Szenik Ilona (lásd: *Helyes önértékelést!* In: A Hét, 1977/51. 3.).